

සංස්කෘතික පඤ්චතන්ත්‍ර ග්‍රන්ථයට සංඥාපනයක්...

කණුමුල්දෙනියේ වන්දසෝම හිමි

විශ්ව සාහිත්‍යය තුළ භාරතීය කථා සාහිත්‍යයට හිමිවන්නේ විශිෂ්ට ස්ථානයකි. ඒ නිසා ඇතැම් විද්වත්හු එම භාරතීය කථා සාහිත්‍යය විශ්ව සාහිත්‍යයෙහි පිතෘ ස්ථානයෙහි තැබීමට තරම් කැමැති වෙති. ඒ අතර සංස්කෘත කථා සාහිත්‍යයේ පවත්නා සරලතාව, මධුරතාව, භාවිකතාව, උපදේශාත්මකතාව යනාදී කරුණු නිසා බොහෝ විද්වතුන්ගේ ප්‍රශංසාවට ද හේතු වී ඇත. එම කථා සාහිත්‍ය තුළ භාරතීය ජනයාගේ ජීවිතය, ආකල්ප, ක්‍රියා කලාප, ආචාර ධර්ම ආදිය ද උසස් ලෙස මතුව පෙනේ. මෙහි අනෙක් විශේෂ ලක්ෂණය වන්නේ පුද්ගල නාමයන් අතහැර පශු පක්ෂි හෝ වෙනත් සත්ව විශේෂයක් මනුෂ්‍ය සංකේතරූපීව ඉදිරිපත් කොට තිබීමයි. ඒ අනුව සිංහයා, ඇතා, බළලා, මීයා ආදී සත්වයන් මගින් මනුෂ්‍ය ශික්ෂණය හා අවබෝධය ප්‍රඵල කිරීමට අවධානය යොමු කෙරේ. එපමණක් නොව විනෝදය, කුතුහලය, ව්‍යවහාර ඥානය, ප්‍රේමය, ශාංගාර ආදී සෞන්දර්ය කාරණයන් මෙහි විත්තාකර්ෂණීය ලෙස ඉදිරිපත් කෙරේ. එබැවින් කථාවන්හි පවත්නා විවිධත්වය නිසා බාලයාගේ සිට මහල්ලා දක්වා සකල ජනිජනයාට මනෝරක්ෂ්ජනයක් ලබා දෙනු ඇත. යථෝක්ත කාරණාවන් සේම ශ්‍රී ලංකාවේ සංස්කෘත අධ්‍යයන කාර්යයේදී පඤ්චතන්ත්‍ර ග්‍රන්ථයට හිමිවනුයේ අද්විතීය ස්ථානයකි. එබැවින් මෙහිදී සංස්කෘත පඤ්චතන්ත්‍ර ග්‍රන්ථයට සංඥාපනයක් සැපයීම මෙහි අපේක්ෂා කෙරේ.

භාරතීය කථා සාහිත්‍යයේ ආරම්භය හා ව්‍යාප්තිය:

භාරතීය කථා සාහිත්‍යයේ ආරම්භය සිදුවන්නේ සාග්වේද යුගයේ සිටයැයි කිවහොත් ඊට කිසිවෙකුටත් විරුද්ධ නොවනු ඇත. චතුර්වේදය අතුරෙන් සාග්වේදය මෙහිලා වැදගත් වන්නේ එය ප්‍රථම වේද කෘතිය වන බැවින් හා ඉන්ද්‍ර ආර්ය මනුෂ්‍ය වර්ගයාගේ භාෂාව හා සහායත්වය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් අවබෝධයක් ලද හැකි බැවිනි. කීන් පඬිවරයා ද සාග්වේදයේ වැදගත්කම පිඬු කොට දක්වන්නේ මෙසේය. 'භාරත දේශවාසීන්ගේ සිත ක්‍රියා කළ හැටි පමණක් නොව ඉන්ද්‍ර යුරෝපීය නමින් හඳුන්වනු ලබන කල්පිත භාෂාව ව්‍යවහාර කළ මනුෂ්‍ය සමූහය පිළිබඳ තත්වාවබෝධයක් ලබා ගැනීමට ද සාග්වේදය මහෝපකාරී වේ'² මේ අනුව වෛදික යුගයේ සිට ම භාරතීයයාගේ ජීවිත ප්‍රවෘත්තීන් විවිධ කථා අනුසාරයෙන් ප්‍රචලිත වී ඇත. මෙකී කථා අද්භූත කථා (Fairy tales), කල්පිත කථා (Myths), වන සත්ව කථා (Fables) වශයෙන් අද්‍යයන වර්ග කීරීම් අනුව බෙදා වෙන් කොට ගත නොහැකි වුවත් භාරතීය කථා සාහිත්‍යයේ බීජ අවස්ථාවන් සාග්වේදයේ විද්‍යමාන වන බව පෙනේ. නිදර්ශන වශයෙන් පෙන්වා දිය හැකි සාග්වේදික සංවාද සුක්ත රාශියක් මෙහි දක්නට හැකි අතර ඒවායින් කීපයක් පමණක් මෙහි ලා උද්ධෘත කෙරේ. වේද ගායනා කරන බ්‍රාහ්මණයන් හා මැඬියන් සමාන කිරීමේ කථා ප්‍රවෘත්තිය ඒ අතර ඉතා ප්‍රකට වූවකි. යඥ කරන අවස්ථාවෙහි මන්ත්‍ර ගායනා කරන බ්‍රාහ්මණයන්ගේ ගායන ශබ්දය විවිධ හඬ නගන මැඬියන්ට සමාන කොට දැක්වීමෙන් අපේක්ෂා කළේ මනුෂ්‍යයන්ගේ ස්වභාවය සතුන් අතර ද පවත්නා බව දැක්වීමටයි. එනම් මනුෂ්‍යයන් හා සත්වයන් අතරෙහි කිසියම් ආකාරයක සම්බන්ධතාවක් පවත්නා බවයි. එහි මෙසේ සඳහන් වේ.

සංවත්සරං ශශයානා බ්‍රාහ්මණා ව්‍රතචාරිණා
වාචං පර්ජනාජන්විතාං ප්‍ර මණ්ඩුකා අචාදිෂුෂා. (සාග්.7.103.1.)

'වර්ෂයක් පුරා තවුස්දම් රක්ෂා කරන බ්‍රාහ්මණයෝ වැස්ස අපේක්ෂිත ගයන මැඩියෝ'ය කිහි වශයෙන් උපමා කොට ඇත. එසේම සරමා නම් දිව්‍ය බැල්ල හා පණින් අතර සාකච්ඡාවක් ද දක්නට හැක. එහිදී සරමා බැල්ල පණින්ට දානය දීමේ අනුසස් පහදා දෙයි. එම බැල්ල හා පණි අතර මිත්‍රතාවක් ගොඩ නැගී සහෝදරියක් බවට පත්වූවය. (බලන්න. 10.108.). මේ අනුව පෙනී යනුයේ සාග්වේද යුගයේ සිට ම සතුන් හා මනුෂ්‍යයන් අතර සම්බන්ධතාවක් පැවැති බවයි.

එපමණක් නොව සාග්වේදයේ පෙනෙන 'සංවාද සුක්ත' පසුකාලීන ආධ්‍යාන සාහිත්‍යයේ විකාශය සඳහා ඉවහල් වියැයි අනුමාන කිරීම සාවද්‍ය නොවේ. පුරුරවස් උර්වශී, යම යමී ආදී සංවාද මෙහිලා නිදර්ශන ලෙස දැක්විය හැක. යම යමී සංවාදයේ (සාග්. 10.10) පෙනෙනුයේ සහෝදර සහෝදරිය අතර සිදු වූ කථා සංවාදයකි. යම යමී යනු ලෝකයේ මූලින් ම පහළ වූ සහෝදර සහෝරියෝ දෙපළ වෙති. මානව ප්‍රජාවේ වර්ධනය සඳහා යමී යමගෙන් සංසර්ගය ඉල්ලා සිටී. ඔහු එය ප්‍රතික්ෂේප කරයි. එහි මෙසේ සඳහන් වේ.

මී වින්සධායං සධ්‍යා වචාන්‍යාං තිරා පුරු විදර්ණවං ජගත්චාන් පිතුර්නපානමා දධිත වේධා අධි ක්ෂමී ප්‍රතරං දීධ්‍යාන්‍යා. (1)
(යමී යමට කීවය).

මගේ මිතුරා (සහෝදරයා) හා ජනශූන්‍ය ප්‍රදේශයේදී සම්භෝගයට පෙළඹෙමි. සාම්චරයාණනි (ප්‍රජාපති), මහ සයුරෙන් නැගිට එන්න. මහ පොළොවේ හා අනාගතයේ පැවැත්මට ඔහුගේ පියාගේ දරුවකු ලබා දෙන්න.

න තේ සධා සධ්‍යං වෂ්ටොන්තල්කක්ෂමා යද්විෂුරුපා හවාති මහස්පුත්‍රාසෝ අසුරස්‍ය වීරා දේවෝ ධර්තාර උර්වියා පරි ඛ්‍යන්. (2)
(යම කල්පනා කොට යමීට කීවේය).

ඔබේ මිතුරා ඒ මිතුරුකමට කැමැති නොවේ. ඇය ඤාතිත්වයෙන් අමුත්තියක් (සමාන යෝනි ඇත්තියක්-

සහෝදරියක්) වෙයි. අසුරගේ (ප්‍රජාපතීගේ) මහා දරුවෝ, දෙවියෝ මහ පොළොව දරති.

උණනි සා තේ අමානාස ඒතදේකස්‍ය විත්තාපසං මර්තාස්‍ය නි තේ මනෝ මනසි ධායාස්මේ ජන්‍යා: පතිස්තන්වමා විවිශ්‍යා: (3)
නැවතත් යමී යමට කීවය.

ඇත්තමයි. ඒ (ප්‍රජාපති ආදී) අමරණීයෝ මරුවාගේ එකම පැවැත්ම වූ පරම්පරාව ආශාවෙන් බලති. කැමැති වෙති. ඒ නිසා ඔබේ සිත මගේ සිතට එකතු කරන්න. සැමියෙක් වී මගේ ශරීරයට ඇතුළුවන්න. (මට සැමියෙක් වන්න).

න යන්පුරා වකාමා කද්ධ නුනමානා වදංතෝ අන්‍යාතං රමේප ගංධර්වෝ අප්ස්වප්‍යා ව යෝෂා සා නෝ නාගි: පරමං ජාමී තන්තෝ. (4)
යම යමීට නැවතත් කීවේය.

පෙරදී (ප්‍රජාපති ආදීහු) යමී දෙයක් නොකළෝද, අපි එය නොකරමු. සත්‍ය කියන අපි කවදා වනාහි සැබවින්ම මුසා කියමුද?. (කවදාවත් නොකියමු). අන්තරික්ෂයේ හෝ ජලයේ සිටි ගාන්ධර්ව ස්ත්‍රිය අපගේ උත්පත්ති ස්ථානයයි (මව්පියවරුයි). එබැවින් අපේ උතුම් ඤාතිත්වයයි. (එබැවින් මෙය නොකළ යුතුයි).

ගර්භේ නු නෝ ජනිතා දංපතී කර්දේවස්ත්වෂ්ටා සවිතා විශ්වරූපා: නකිරසා ප්‍ර මීනංති වුතානි වේද නාවසා පාටීවී උත දෝ. (5)

සුභා'සුභ විශ්වරූපී නිර්මාණකරු වූ ත්වෂ්ටා දෙවි තෙමේ සියලු ගුණයන්ගේ උත්පත්ති ස්ථානයයි. ප්‍රජාපති ක්‍රියාවන්ට හිංසා නොකරති. (එබැවින් ප්‍රජාපති උදෙසා දම්පතීන් ලෙස ක්‍රියා කළ යුතුයි). අප දෙදෙනා ඒ මව් කුසේ එකට උපන්නෝ භූමිය ලෙස දැනගනියි. නැතහොත් දෙවිලොව ලෙස දැනගනියි.

කෝ අසා වේද ප්‍රථමසාහු: ක ඊං දදර්ශ ක ඉහ ප්‍ර වොවන්
බාහන්මිත්‍රසා වරුණසා ධාම කද්‍ර ඔව ආහනෝ විව්‍යා නාහන්.

(6)

මේ ප්‍රථමයාගේ අන්‍යෝන්‍ය සම්බන්ධතාව කවරෙක්
දැනගනියිද?. (කිසිවෙකුටත් දැනගත නොහැක).

කවරෙක් මේ එකතුවීම දුටුවේද?. කීවේ කවුද?. (කිසිවෙකුත්
නොදකියි. නොකියයි). මිත්‍රගේ හා වරුණගේ මහත් ස්ථානයක්
පවතීද, මනුෂ්‍යයන්ට නරක නිසා හිංසා කරති. (මනුෂ්‍යයන්ගේ
සුභ අසුභ ක්‍රියා අනුව අපායට හෝ ස්වර්ගයට පමුණුවයි). යම,
කුමක් කියති?.

යමසා මා යමාං කාම ආගන්ත්සමානෝ යෝනෝ
සහශෙයායාය

ජායේව පනෝ තන්වං රිරිව්‍යාං වි විද්රුහේව රථොව චක්‍රා.

(7)

යමගේ සම්භෝග ආශාව යම් වූ මා වෙතට පැමිණේවා.
සමාන යෝනි ඇත්ති (සහෝදරිය) කෙරෙහි එකට සැතපීම
පිණිස වේවා. භායඤ්චක් මෙන් සැමියාට ශරීරය පාවාදෙමි.
වේගයෙන් ගමන් කරන රථයක රෝද මෙනි.

යම නැවත කියයි.

න තිෂ්ඨංති න නි මිෂංතොතේ දේවානාං ස්පශ ඉහ යේ
වරංති

අන්‍යෝන මදාහනෝ යාහි කුයං තේන වි වාහ රථොව චක්‍රා.

(8)

මේ ලෝකයේ දෙවියන් සම්බන්ධව සුභ හා අසුභ කර්ම
සොයමින් යමෙක් හැසිරෙන්නද, මොව්හු පාද රහිතව නොසිටිති.
(සිටගෙන නොසිටිති). විශේෂයෙන් නිරීක්ෂණය කරති. එබැවින්
නුසුදුසු කපා ඇති දුක් ඇති ස්ත්‍රීය ඉක්මනින් වෙන කෙනෙකු
සමග යන්න. ඔහු සමග කාමය සොයන්න. වේගයෙන් ගමන්
කරන රථයක රෝද මෙනි.

රාත්‍රීහිරස්මා අහහිරදශසෝත්සුර්යසා වක්ෂුමුහුරුන්මිමියාන්
දිවා පාච්ච්‍යා මිථුනා සබංධු යමීර්යමසා බිහායාදජාමි.(9)

දිවා රාත්‍රීන්හි මේ යමට සියල්ල ප්‍රදානය කෙරේවා. සුර්යාගේ
ඇස් මොහොතක් පාසා යමට උදාකෙරේවා. දෙවිලොව හා
පොළොව යන දෙදෙනාට සමාන ඤාතියෝය. යමී යමයා
සොහොයුරෙකු ලෙස දරාවා.

ආ සා තා ගච්ජානුත්තරා යුගානි යත්‍ර ජාමයා කාණවන්තජාමී
උප බර්බාහි වාෂභාය බාහුමනාමිච්ඡස්ව සුභගේ පතිං මන්.

(10)

යමී කාලවලදී සොහොයුරිය නුසුදුසු ලෙස සොහොයුරා
කරයිද, එවැනි කාලයේ පැමිණෙති. සොඳුරිය, එබැවින් ඔබ
වෙනත් සැමියෙකු ගැන සිතන්න. පසුව පුරුෂයාට සමීපව
සයනයට යන්න.

යමී යමයාට නැවත කියයි.

කිං භ්‍රාතසද්‍යදනාථං භවාති කිමු ස්වමා යන්තිර්සාතිර්නිගච්ජාන්
කාමමුතා බන්චේතද්‍රපාමී තන්වා මේ තන්වංසං පිපාග්ධි. (11)

මේ සොහොයුරා ඇති කල්හි අනාථයෙක් වෙයිද, ඔහු
සහෝදරයෙක් වෙයිද?. (සහෝදරයෙක් නොවේ). සහෝදරියක්
ඇති කල්හි ඔහු දුකට පැමිණේද, ඇය සහෝදරියක්?.
(ඇත්තෙන්ම නැත). කාමයෙන් මූර්ඡා වූ මම බොහෝ
ආකාරයෙන් කපා කරමි. එය දැනගෙන මගේ ශරීරයට ඔබේ
ශරීරය සම්භෝග කරන්න.

යම යමීට නැවත කියයි.

න වා උ තේ තන්වා තන්වංසං පපාච්‍යාං පාපමාහුර්යා
ස්වසාරං නිගච්ජාන්

අන්‍යෝන මන්පුමුදා කල්බයස්ව න තේ භ්‍රාතා සුභගේ
චෂ්ඨෝත්තන්. (12)

ඔබගේ ශරීරය සමග ස්වකීය (මගේ) ශරීරය සම්භෝග නොකරනු ඇත. යම් සහෝදරයෙක් තම සහෝදරිය සම්භෝග කරයිද, ශිෂ්ටයෝ එය පාපයකැයි කිහ. සොඳුරිය, මෙය දැන යහපත් ලෙස සේවනය කරමි. මදයෙන් ප්‍රමාද වූ ඔබ වෙනත් අයෙකු සමග සම්භෝග කරනු. ඔබගේ මේ සහෝදරයා මෙවැනි කිරීමට නොකැමැති වේ.

ඔහුගේ කාම රහිත ප්‍රකාශයන්ට නින්දා කරන ඇය නැවැත්වීමට ඉල්ලා සිටී.

යම් නැවත කියයි.

බනෝ බනාසි යම නෙව තෙ මනෝ හාදයං වාවිදාම අන්‍යා කිල ත්වං කක්ෂෙව යුක්තං පරි ඡවජානේ ලිඛුජෙව වාක්ෂමි. (13)

අහෝ, යම! ඔබ බෙලහිනයෙක් වෙහි. ඔබගේ සිතිවිලිත් හදවතත් අපි නොදනිමු. කිසියම් තැනැත්තියක් ගසකට වැලක් මෙන් ඔබ වෙළාගනියි. (ඔබ මා නොකැමැති වෙහි).

යම්ගේ ඉල්ලීම නැවැත්වීම ප්‍රතික්ෂේප කරන යම මෙසේ ප්‍රකාශ කරයි.

අන්‍යමු ඡු ත්වං යමන්‍යා උ ත්වාං පරි ඡවජානේ ලිඛුජෙව වාක්ෂමි තසා වා ත්වං මන ඉචජා ස වා තවාධා කාණුෂ්ච සංවිදං සුහදාං. (14)

යම්! ඔබ වෙනත් පුරුෂයෙකු වැළඳගන්න. ඔහු ගසකට වැලක් මෙන් ඔබ වැළඳගනියි. ඔබ ඔහුගේ සිත කැමැතිවන්න. ඔහු ඔබ අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් කැමැති වේ. බොහෝ සතුටින් සම්භෝගය විඳගන්න.

මෙවැනි ස්ත්‍රී පුරුෂයන්ගේ මෙවැනි සංවාදයන් මනුෂ්‍ය වර්ගයා විසින් සැමකල අතිශයින් රසවිඳිනු ඇතැයි යන්න සඳහන් කිරීම අනුවිත නොවේ. පඤ්චතන්ත්‍රයේ වුව ද ස්ත්‍රී

පුරුෂ සංවාදයන් ග්‍රන්ථයේ සඳහන් කථාවන්ගේ දීර්ඝකාලීන පැවැත් ම හේතු වන්නට ඇත.³

තවත් අවස්ථා කීපයකදීද කථා සාහිත්‍යයේ පෞරාණික මූල බිජයන් සොයා ගැනීම අපහසු නොවේ. යාස්ක විසින් නිරුක්ත පැහැදිලි කිරීමේදී 'ඉතොසතිහාසිකා' ප්‍රකාශ කොට ඉන්ද්‍රගේ හා වාක්‍රගේ යුද්ධ ඉදිරිපත් කොට ඇත. මේ කථාවන්හි විස්තරාත්මක නිරූපණයක් ශෛෂ්‍යයෙන් බෞහන්දේවතා ග්‍රන්ථයේ හා ෂච්චුරුශිෂ්‍ය නම් ලේඛකයා විසින් කරන ලද වේදාර්ථ විකාවේ දක්නට හැකිය. එපමණක් නොව 15 වැනි ශත වර්ෂයේ 'ද්‍යා ද්විවේද' විසින් රචනා කරන ලද 'නීතිමඤ්ජරියෙහි' වෛදික ආධ්‍යානයන් පිළිබඳ විස්තරයක් දක්වා ඇත. මෙහි උපදේශාත්මක ප්‍රකාශනයන් පඤ්චතන්ත්‍රය ආදී ග්‍රන්ථයන්හි මෙන් පද්‍යයෙන් ඉදිරිපත් කෙරේ. කථාවන් වෛදික වන අතර ඒවා ගද්‍යයෙන් දක්වා ඇත. සාග්වේදයේ ඉතා ප්‍රසිද්ධ 'අසා වාමසා සුක්තයෙහි' ජීවත්මා හා ප්‍රකෘතිය එකම ගසක ලැග සිටින පක්ෂි යුවලක් සේ දක්වා ඇත. (සාග්. 1.164.20.දෝ සුපර්ණා සයුජා සධායා.) ඓතිහාසික බ්‍රාහ්මණයෙහි කථාවන් සමග උපදේශාත්මක පද්‍යයන් ද දක්නට හැක.

වන සත්ව කථා හා පඤ්චතන්ත්‍රය:

උපනිෂදයන්හිදී ජීවත්මා සහ වන සතුන් පිළිබඳ කථාවන් වඩාත් විකසිත ස්වරූපයෙන් දක්නට හැකිය. ඡාන්දෝග්‍ය උපනිෂදයේ (1.12.2.) එක් සුන්‍ධයෙක් ආහාර සොයමින් කැගසන නායකයෙකු පසුපස යයි. එම උපනිෂදයේම (4.1) හංස යුවලක් රෙරක්වගේ ධ්‍යානයන් පිළිබඳ කථා කරති. ඡාන්දෝග්‍ය උපනිෂදයේ ම (4.5,7,8) ඡාබාලගේ පුත්‍ර සත්‍යකාමගේ ගවයා, හංසයා හා මද්ගු නම් ජලජ පක්ෂියෙක් බ්‍රහ්මවිද්‍යාව පිළිබඳ උපදෙස් දෙයි. කෙසේ වුවද උපනිෂදයන්හි උපදේශාත්මක කථායැයි කිව හැකි කථා විශේෂයක් නොමැති අතර වන සතුන්ගේ ක්‍රියා මිනිසාට උපදෙස් ලබාදීම පිණිස එහි භාවිත කොට ඇත. එනම් සත්ව වර්ග නිරූපණයෙන් උපදෙස් ලබාදීම අවබෝධය පිණිස සුන්‍ධයා වන නිසා විය හැක.

චීර කාව්‍යයක් වන මහාභාරතයේ ද වන සත්ව කථා තවදුරටත් නිරූපණය කොට දක්වා ඇත. (මහා. 4.88 සහ ඉදිරියට). ශාන්ති පර්වයේ හා වෙනත් පර්වයන්හි පඤ්චතන්ත්‍ර කථාවන්ගේ ආරම්භයක් මෙන් දක්නට හැකිය. මෙහි පක්ෂි සම්බන්ධ කථා පමණක් නොව දරුණු බැලලියක් කථාව ද පෙන්වා දෙමින් ඇගේ ධාර්මිකතාව අවධාරණය කොට ඇත. ඒ නිසා ම බැලලියගේ ආහාරය වූ මීයෝ ඇගේ සමීපයට පැමිණ ඇත. මහාභාරතයේදී පාණ්ඩවයන් සමග සම්බන්ධතාවන් පැවැත්විය යුත්තේ කෙසේදැයි සත්වයන් මගින් ගෙනහැර දැක්වීම අවධානයට ගත යුතුවේ. බුද්ධිමත් සිවලා තමාගේ මිත්‍රයන් වූ ව්‍යාසයා, මීයා, මුගටියා හා කොටඵවන් සමග මිත්‍රතාවන් පැවැත්වීමෙන් විවිධ සම්බන්ධතාවන් පැවැත්වීම කෙසේ කළ යුතුදැයි පෙන්වා ඇත. මහාභාරතයේ ආදිපර්වයේ සුතබ කථාව, ඇත් කැසුණු කථාව, වනපර්වයේ මනු හා මත්ස්‍ය කථාව, ශාන්තිපර්වයේ ආචාර ධර්ම සම්බන්ධ කථාවන් මෙහිලා මතු කොට දැක්විය හැක. මේ සියලු කථාවන් වන සත්ව කථාවන්හි ආරම්භක අවස්ථාව ලෙස සැලකිය හැක.

පතඤ්ජලී (ක්‍රි.පූ. 150) තම මහාභාෂ්‍යයේදී අජාකෘපනීය, කාකතාලීය ආදී සමාජ ව්‍යභාරික කථාසූචක ප්‍රකාශයන් මෙන් ම සර්ප මුගටි, කාකෝලුකීය වැනි කථාවන්ට උචිත මාතෘකාවන් ද භාවිත කොට ඇත. (මහාභාෂ්‍ය. 2.1.3., 2.4.9., 5.3.106.) තෘතීය ශතවර්ෂයේ නිර්මිත භාර්හුත් ස්තූපයන්හි වනසතුන්ගේ කථා රේඛනය කොට තිබීම ද විමසීමට භාජන කළ යුතුය.

එසේම ඉපැරණි භාරතීය බෞද්ධයන් විසින් ඤාණාවබෝධය පිණිස වන සතුන් හා මනුෂ්‍යයන් සම්බන්ධ කථාවන් උපයෝගී කරගත් අයුරු ඓතිහාසික වූවකි. බෞද්ධ ජාතක කථාවන් ක්‍රි. පූ. ශතවර්ෂයේ සිට ම ව්‍යවහාරයට පැමිණි අතර එමගින් බුදුරදුන්ගේ උපදේශ හා බෝධිසත්වයන්ගේ චරිතාපදාන ගාථා ඔස්සේ විකසිත වූ බව පැහැදිලි කරුණකි.

පාලි ථේරීය ක්‍රිපිටකයේ බුද්දක නිකායට ජාතකපාලි නමින් කොටසක් ඇතුළත් වේ. පසුකාලීනව මෙම කොටස වඩාත්

සංවර්ධනය වෙමින් 'ජාතකට්ඨ කථා' නමින් හැඳින්විණි. මේහැර බුද්දක නිකායට ම අයත් බුද්ධවංස, චරියාපිටක හා අපදාන යන ග්‍රන්ථයන්හි ද කථා ලක්ෂණ දක්නට හැකිය. බුද්ධවංස යනු බුදුවරයන්ගේ වංස කථාවකි. ඒ අනුව එම වංසයේ බුදුවරුන් 24 දෙනෙකි. විශේෂයෙන් ම ගෞතම බෝසතුන් විවරණය ලද අයුරු ද එහි සටහන් වේ. චරියාපිටකය යනු බෝධිසත්වයන් ඒ ඒ ආත්මභාවයන්හිදී දස පාරමිතාවන් සම්පූර්ණ කළ ආකාරය දැක්වීම උදෙසා රචිත ග්‍රන්ථයකි. මෙය පද්‍යමය ග්‍රන්ථයක් වුවද දස පාරමිතාවන් විස්තර කිරීම සඳහා කථා 45 ක් දක්වා ඇත. සමස්තයක් ලෙස ගත් කල බෝධිසත්ව චරිතාපදානයේ විශේෂ ලක්ෂණයක් නම් ඔහු වානර, මුව, සිහ ආදී විවිධ ජන්මයන්හි උපන් බව සඳහන් කොට එමගින් උපදේශ ලබා දීමයි. පඤ්චතන්ත්‍රය වැනි ග්‍රන්ථයන්හි විද්‍යමාන වන කථාවන්ගෙන් එම ජාතක කථා වෙනස් වන්නේ මද වශයෙනි. ඇතැම් විද්වතුන්ගේ අදහස වන්නේ ජාතක කථාවන්හි ඇතුළත් කරුණු යුග ගණනාවක් පුරා ඇතට දිව යන බවයි. වෙස්සන්තර (සං. විශ්වානතර) ජාතකය සහ ඉස්සඵන්දන යනාදී ජාතකයන් තුළින් ඉන්ද්‍ර ඉරාණීය යුගය දෝංකාර දෙන බව ඔවුන්ගේ අදහසයි. මිත්‍රද්‍රෝහිත්වය පිළිබඳ ජාතක සාහිත්‍යයෙහි පැනෙන කරුණු ඵෙරේණීය පූජ්‍ය ග්‍රන්ථය වන අවෙස්තාවට අයත් මිත්‍ර සංකල්පය සිහි කරවයි⁴ එපමණක් නොව මෙම ජාතක කථා වස්තූන් දේශනා කළ හික්ෂුන් බුදුරදුන්ගේ කාලයේ සිටි බවට ද සාක්ෂ්‍ය ග්‍රන්ථාන්තරයන්ගෙන් හමුවේ. මේ හික්ෂුන් 'ජාතක භාණක' නමින් හඳුන්වන ලදී⁵ එකී සම්ප්‍රදාය මෙරට පැවැති ආකාරය මහාවංශය මෙසේ සටහන් කරයි.

මහාපදුමනාමස්ස තත්ථ ජාතකභාණිනෝ
 තුලාධාරච්චවාසිස්ස මහාථේරස්ස සන්තිකෝ
 කපිජාතකං ජාතකං සුත්වාන බෝධිසත්තෝ පසාදවා
 නාගමභාවිභාරං සෝ ජියාමුත්තධනුස්සනං
 කත්වා කාරේසි ථූපඤ්ච වඩ්ඪාපේසි යථාධිකං
 තිස්සවාපිඤ්ච කාරේසි තථා දුරච්චවාපිකං (35. 30-32)

'තුලාධාරවාසී වූ ජාතකභාණක වූ මහාපදුම තෙරුන්ගෙන් කපි ජාතකය අසා බෝසතුන් කෙරෙහි පැහැදී දැනුදිය ඉවත් කළ දුනු සියයක් පෙදෙසෙහි නාගමභාවිභාරය කරවීය. තිබූ පරිදිම ස්තූපය වැඩි දියුණු කළේය. තිස්සවාපිය ද එසේම දුරවාපිය ද කරවීය'.

එසේම ජාතක භාණක හික්ෂුවක් තුළ තිබිය යුතු සුදුසුකම් පිළිබඳවද බුද්ධසෝම හිමියන් අවධානය යොමු කොට ඇත. එනම් උන්වහන්සේට ජාතක කථා පිළිබඳ අවබෝධය පමණක් නොව නිදාන සහිත ධම්මපදය පිළිබඳ අවබෝධය ද අවශ්‍ය බව සමන්තපාසාදිකාවෙහි සඳහන් කෙරේ. මේ සියලු කරුණුවලින් පැහැදිලි වන්නේ සංවිධානාත්මක ආකාරයෙන් බෞද්ධ කථා වස්තූන් භාරත සමාජය තුළ ස්ථාපනය වී තිබූ ආකාරයයි. එසේම ශ්‍රී ලාංකික සාහිත්‍ය ඉතිහාසය පරීක්ෂා කොට බැලීමේදී ද පැහැදිලි වන්නේ එකී කථා සාහිත්‍යය අවිච්ඡින්න ආකාරයෙන් මෙම සමාජය තුළට ද බලපා තිබූ බවයි. අමාවතුර, බුන්සරණ, මුවදෙව්දාවත, කවිසිඵමිණ, සසදාවත, උම්මග්ග ජාතකය, සිංහල ජාතක පොත ආදිය ඒ සඳහා නිදර්ශනයෝය.

ථේරීය පාළි ග්‍රන්ථයන් හැරුණු විට ජාතක කථා 34 ක් අන්තර්ගත ආර්යශූර පාදයන්ගේ ජාතකමාලා හෙවත් බෝධිසත්වාචදානමාලා ද සංස්කෘත භාෂාවෙන් රචිත අපුරු කථා සංග්‍රහයකි. ඒ කථාවන් ගද්‍ය පද්‍ය දෙකින් ම බෞද්ධ සදාචාරය නිරූපණය කිරීමේ අපේක්ෂාවෙන් රචනා කොට ඇත. මෙම ග්‍රන්ථය ක්‍රි.ව. 434 දී පමණ රචනා කරන්නට ඇතැයි ඇතැමෙක් කල්පනා කරති⁶.

මෙසේ කාලාන්තරයක් මුළුල්ලේ භාරතීය කථා සාහිත්‍යය විවිධ ස්තර ඔස්සේ පරිණාමය වූ අයුරු පිළිගත හැක. ඒ කථාවන්හි භාවිතය අනුව අංශ දෙකකට බෙදා දැක්විය හැකිය. එනම් උපදේශාත්මක කථා හා සමාජීය කථා වශයෙනි. අපරිදිග සාහිත්‍යයට අනුව කථාවන්හි වර්ග රාශියකි. එනම් අද්භූත කථා (Fairy), ලෝක කථා (Marchen), කල්පිත කථා (Myths), සත්ව කථා (Fables) ආදී වශයෙනි.

උපදේශාත්මක වන සත්ව කථාවන්හි විශේෂතා

භාරතීය දේශපාලන හා අර්ථ ශාස්ත්‍ර සම්බන්ධ ශාස්ත්‍ර සාහිත්‍යය තුළ වන සත්ව කථා ඉතා ප්‍රසිද්ධ වේ. ශාස්ත්‍ර සාහිත්‍යයේ ඉතිහාසය ද පළල් වන අතර එය වේදාංග සාහිත්‍ය වංශය හා බැඳී පවතී. මෙසේ වේදාංග නම් විශේෂ සාහිත්‍ය ඒකකය බිහිවූයේ ඊට පෙර පැවැති වේද හා වෛදික ග්‍රන්ථයන්ගේ අර්ථය පැහැදිලි කරගැනීමේ අභිප්‍රායෙනි. වේදාංගයන් ආශ්‍රය කොට වෛදික ධර්ම කරුණු පැහැදිලි කළේ නමුදු කල්ගතවීමේදී එහි විෂය පථය පුළුල් විය. ඒ අනුව අර්ථ, නීති, කාම විෂයයන්හි විශාල සාහිත්‍ය වංශයක් බිහිවිය. එය ශාස්ත්‍ර සාහිත්‍යයේ ව්‍යාප්තියයි⁷. ශාස්ත්‍ර සාහිත්‍යයෙහි ද උපදේශාත්මක කථා අඩංගු වන අතර විශේෂයෙන් ඒ කථා වැදගත් වන්නේ මනුෂ්‍යයා විසින් කළයුතු දෛනික හා අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් බැඳුණු සමාජීය අවස්ථා සම්පූර්ණ කරගැනීමේ අර්ථයෙනි.

සංස්කෘත සාහිත්‍යයේ ඉතා ප්‍රකට වූ පඤ්චතන්ත්‍රයේ මූලික අරමුණ වූයේ කුඩා දරුවන් නිදෙනෙකුට සදාචාරය පිළිබඳ අවබෝධය ලබාදීමයි. එහිදී ධර්මය හා සමාජීය ව්‍යවහාරය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාදීම ප්‍රධාන විය. ඒ අනුව භාරතීය ධර්ම ශාස්ත්‍රයන්හි පරමාර්ථය ද පඤ්චතන්ත්‍රයේ කථා තුළින් ඉස්මතු වේ. මෙකී කාරණය පඤ්චතන්ත්‍රයේ ප්‍රස්තාවනාව ස්ථුට කරනු ඇත.

- තත: ප්‍රභෘතෝතත්පඤ්චතන්ත්‍රකං නාම නීතිශාස්ත්‍රං බාලාවබෝධනාර්ථං භූතලේ ප්‍රවෘත්තම්.

(එතැන් සිට පඤ්චතන්ත්‍රක නම් නීතිශාස්ත්‍රය බාලයන්ගේ අවබෝධය පිණිස ලෝකයේ පැවැතුණි.)

එබැවින් පඤ්චතන්ත්‍ර කථාවන් මගින් දුර්ගුණයන්හි විපාකත්, සද්ගුණයන්හි ආනිසංසත් පෙන්වා ඇත. ග්‍රන්ථයේ පද්‍ය භාවිත කොට ඇත්තේ උපදේශාත්මක අර්ථය ලබාදීම සඳහා වන අතර ගද්‍ය කාණ්ඩ යොදා ඇත්තේ කථා වස්තුව දැක්වීම සඳහායි.

තන්ත්‍ර පසෙහි වෙන වෙන ම ප්‍රධාන කථා පහක් තිබෙන අතර එකී ප්‍රධාන කථාවන්ට අතිරේක වශයෙන් උපකථා ද යොදා ඇත. පහත පරිදි ඉහත කී කාරණය දැක්විය හැකිය.

තන්ත්‍ර නාමය	උපකථා සංඛ්‍යාව	ශ්‍රේණික ප්‍රමාණය
මිත්‍රහේද	23	461
මිත්‍ර සම්ප්‍රාප්ති	07	196
කාකෝලුකිය	17	256
ලබ්ධිප්‍රණාශ	11	80
අපරික්ෂිත කාරක	14	98
එකතුව	72	1091

පඤ්චතන්ත්‍රය:

පඤ්චතන්ත්‍රයේ කර්තෘ විෂ්ණුශර්මා නම් වේ. සකල ශාස්ත්‍ර පාරප්‍රාප්ත ඔහු ශිෂ්‍යයන්ට ඉතා ප්‍රිය, අසු (80) වයස් පිරි වෘද්ධ පුද්ගලයෙකැයි කථාමුඛයෙහි සඳහන් වේ.

- සකලාර්ථශාස්ත්‍රසාරං ජගති සමාලෝකෘ විෂ්ණුශර්මේදම් තන්ත්‍රේ: පඤ්චතිරේතචචකාර සුමනෝහරං ශාස්ත්‍රම්.

(විෂ්ණුශර්මා තෙමේ ලෝකයේ සියලු අර්ථශාස්ත්‍රයන්හි සාරය අවබෝධ කොට මේ ඉතා මනහර ශාස්ත්‍රය තන්ත්‍ර පසකින් කළේය.)

- විෂ්ණුශර්මා නාම බ්‍රාහ්මණ: සකලශාස්ත්‍රපාරභිගමශ්ඡාත්‍ර සංසදි ලබ්ධිකීර්ති: (විෂ්ණුශර්මා නම් බ්‍රාහ්මණයා සකල ශාස්ත්‍රයේ පරතෙරට ගියේ ශිෂ්‍ය සභාවන්හි ලබන ලද කීර්ති ඇත්තෙකි.)

එසේම ප්‍රස්තාවනාව පෙන්වා දෙනුයේ කිසිදු ලෙසකින් ශාස්ත්‍රය විකිණීමට විෂ්ණු ශර්මා කැමැති නොවූ බවයි. තම

පුතුන්ට ඉගැන්වීම වෙනුවෙන් ගමවර සියයක් දීමට රජු කැමැත්ත පළ කළ විට ඔහු කළ ප්‍රකාශය සිත් ගන්නා සුළු වේ.

- ශ්‍රූයතාං මේ තථ්‍යචචනම්. නාහං විද්‍යාවික්‍රියං ශාසනගතේනාපි කරෝමි.ශ්‍රූයතාං මමෙමෙෂ සිංහනාදෑ. (මගේ සැබෑ වචනය අසන්න. ගම් සියයකටවත් මම දැනුම නොවිකුණම්.මගේ මේ සිංහනාදය අසන්න.)

පඤ්චතන්ත්‍ර නාමයෙහි තන්ත්‍ර ශබ්දය පිළිබඳව ද විමසිය යුතුවේ. තන්ත්‍ර ශබ්දය විවිධාර්ථවත් වේ. එහි මුඛ්‍ය අර්ථය වන්නේ අවශ්‍ය අංශය, විභාගය, ක්‍රමය, ලක්ෂණය, ආදර්ශය, මූලික අවයව යන්නයි. එසේම තන්ත්‍ර ශබ්දය රාජතන්ත්‍ර, ගණතන්ත්‍ර ආදියෙහිදී ද ප්‍රකාශ වන බැවින් රාජ්‍යපාලන විධියෙහි ප්‍රයුක්ත වූවක් බව ද පෙනේ. එබැවින් පාලන විධිය හා සම්බන්ධව පස් වැදෑරුම් විධියක් තන්ත්‍ර නාමයෙන් මේ ග්‍රන්ථයේ යොදා තිබෙන බව අවධාරණය කිරීම අනුවිත නොවේ. මෙය වඩාත් පැහැදිලි වන්නේ ග්‍රන්ථයේ කථා මුඛයේ පඤ්චතන්ත්‍ර ග්‍රන්ථය හඳුන්වා ඇත්තේ 'එතත් පඤ්චතන්ත්‍රකං නාම නීතිශාස්ත්‍රම්' වශයෙනි. මෙය පෙර කී කාරණය සනාථ කරන්නක් ලෙස සැලකිය හැකිය. එම නීතිශාස්ත්‍රය තන්ත්‍ර පහක් (05) යටතේ විවරණය කෙරේ. එනම් මිත්‍රහේද, මිත්‍රසම්ප්‍රාප්ති, කාකෝලුකිය (සන්ධිවිග්‍රහ), ලබ්ධිප්‍රණාශ සහ අපරික්ෂිතකාරක වශයෙනි.

පසුකාලීනව පඤ්චතන්ත්‍ර ග්‍රන්ථයට බොහෝ අනුවර්තන හා පරිවර්තන එක්කරනු ලැබීය. එහෙයින් ඇතැම් පරිවර්තන හා අනුවර්තනයන්හි මෙම ග්‍රන්ථයේ නාමය විවිධ අභිධානයන්ගෙන් හඳුන්වා ඇත. එනම් ක්‍රි.ව. 570 දී ප්‍රකාශ වියැයි සැලකෙන සිරියානු අනුවාදයෙහි නාමය වන්නේ 'කලිලග හා දමනග' වශයෙනි. ක්‍රි.ව. 750 දී පළවිණැයි සැලකෙන අරාබි අනුවාදයෙහි 'කලිලග හා දිමනග' වශයෙන් හඳුන්වා ඇත. සැබවින්ම මේ නාමයන් ප්‍රථම තන්ත්‍රයේ පැණෙන සිවලුන් දෙදෙනෙකුගේ නමිහි විකෘත රූප ලෙසින් පෙනේ. ඒ ' කරටක හා දමනක' නම්

සිවලුන් දෙදෙනෙකුගේ නාමයන්ය. කෙසේ වුවද පසුකාලීන උපදේශ ග්‍රන්ථයක් වන 'හිතෝපදේශය' පඤ්චතන්ත්‍රය පාදක කොට රචිත බැව් එහි ප්‍රස්තාවනාවෙන් පැහැදිලි වේ. එනම් 'පඤ්චතන්ත්‍රාත් තථාන්‍යස්මාද්ග්‍රන්ථාදාකෘෂ්‍ය ලිඛාතේ'- පඤ්චතන්ත්‍රයෙන් හා වෙනත් ග්‍රන්ථවලින් රැගෙන ලියනු ලැබේ' ඵසේම දක්ෂිණ හා නේපාල සංස්කරණයන්හි ග්‍රන්ථ නාමය වන්නේ ද පඤ්චතන්ත්‍ර යන්නයි. සියලු කාරණා සලකා බැලීමෙන් මෙම ග්‍රන්ථයේ සැබෑ නාමය පඤ්චතන්ත්‍ර ලෙසින් ම සැලකිය හැකිය.

ඵසේම පඤ්චතන්ත්‍රයේ ඉගැන්වෙන මූලික ශික්ෂණයන් කවරේදැයි කෙටියෙන් මෙසේ සඳහන් කළ හැකිය.

මිත්‍රහේද තන්ත්‍ර: කවරාකාරයකින් මිත්‍රයන් අතර පවත්නා මිත්‍රත්වයක් විනාශ කළ හැකිදැයි මේ තන්ත්‍රයේදී ඉගැන්වේ. කැලේ රජු වූ පිංගලක නම් සිංහයා හා සංජීවක නම් ගවයා අතර මිත්‍රත්වයක් හටගනී. ඵසේම දමනක හා කරටක නම් සිවල්ලු දෙදෙනෙක් සිංහයාගේ අනුවර සේවකයෝ වූහ. සිංහයා හා ගවයා අතර පැවැති මිත්‍රත්ව සම්බන්ධතාව ද්වේෂ සහගතව දමනක විසින් විනාශ කරන ලදී. පසුව දමනක ප්‍රධාන මන්ත්‍රී විය.

වර්ධමානෝ මහාන්ස්නේහ: සිංහගෝවෘෂයෝර්වනේ පිශුනේනාතිලුබ්ධෙන ජම්බුකේන විනාශිත: (1)

'වනයෙහි එක් සිංහයෙක් හා ගවයෙක් අතර වර්ධනය වන මහත් සෙනෙහසක් වෙයි. (ඵය) කේලාම් කියන, කුම්මැහි සිවලෙකු විසින් විනාශ කරන ලදී'.

මෙම තන්ත්‍රයේ පහත සඳහන් කථාවන් (23) අන්තර්ගත වේ.

- මුඛ්‍ය කථාව- වණික් වෘෂහ සිංහ ශාගාලානාං කථා
- 1. (මුඛ්‍යවෘතර කථා) කීලෝත්පාටීවෘතර කථා
- 2. ශාගාල දුන්දුහි කථා
- 3. නෘපති දන්තිල ගෝරම්හ කථා
- 4. දුතිජම්බුකාෂාඨභුති කථා

- 5. (විෂ්ණුරූපධාරී - කෞලික - රාජකන්‍යා කථා) විෂ්ණුරූපධාක්කෞලික කථා
- 6. (වායසී-කෘෂ්ණසපී-කතකසුත්‍ර කථා) කාකී කෘෂ්ණ සර්ප කථා
- 7. බක කුලිරක කථා
- 8. සිංහ ශශක කථා
- 9. (මන්දවිසර්පිණී මත්කුණ කථා) මත්කුණ මන්දවිසර්පිණියා: කථා
- 10. (නීලවණී වණ්ඩරව ශාගාල සිංහාදීනාං කථා) වණ්ඩරව ශාගාල කථා
- 11. උෂ්ට-කාක-සිංහ-ද්වීපි-ශාගාලාදීනාං කථා
- 12. සමුද්‍ර විට්ටිහයෝ: කථා
- 13. හංසද්වය කච්ඡපානාං කථා
- 14. (මත්සාහ්‍රය කථා) ත්‍රයාණාං මත්සාහ්‍රයාං කථා
- 15. (වටක කුඤ්ජර කථා) වටකා කෘෂ්ටකුට මක්ෂිකා දර්දුර කුඤ්ජරාණාං කථා
- 16. (සිංහ ශාගාල කථා) සිංහ-වෘක-ශාගාලානාං කථා
- 17. (සුවිමුඛවානරයුථ කථා) වෘතරයුථසුවිමුඛපක්ෂි කථා
- 18. (වටකදම්පතිවානර කථා) වෘතරවනවටකා කථා
- 19. ධම්බුද්ධි-පාපබුද්ධි කථා
- 20. (බක නකුල කථා) බක-නකුල-කෘෂ්ණසපී කථා
- 21. (ලෝහතුලා වණික්පුත්‍ර කථා) වණික්පුත්‍ර තුලාදණ්ඩ බාලකානාං කථා
- 22. (නරපති වෘතරයෝ: කථා) නෘපසේවක වෘතර කථා
- 23. (වෞරවිප්‍ර-ධනිකවතුර්විප්‍ර-කිරාතානාඤ්ච කථා) වෞර බ්‍රහ්මණ කථා

වරහන තුළ තිබෙන නමින් හෝ අනෙක් නමින් ඒ ඒ කථා ප්‍රසිද්ධ වේ.

මිත්‍රසම්ප්‍රාප්ති තන්ත්‍ර: විවිධ තත්වයන් යටතේ උපයෝගී විය හැකි මිත්‍රතාවන් ගොඩනගා යුතු බව මෙහි කියවේ. පරෙවියා, ඉදිබුවා, මුවා හා මීයා මහා ශක්තිවන්තයෝ නොවුවත් ඔවුනොවුවන්ගේ මිත්‍රතාව නිසා සැපසේ ජීවත් වූහ. චිත්‍රග්‍රීව නම් පරෙවි රජු තම පිරිවර සමග දඩයම්කරුගේ දැල ගෙන ගොස් හිරණ්‍යක නම් මීයා ලවා කපා දමවයි.

අසාධනා අපි ප්‍රාඥා බුද්ධිමත්තෝ බහුශ්‍රතා: සාධයන්තයාශු කාර්යානි කාකාබ්‍රමාගකුර්මවත්, (1)

'බුද්ධිමත්, බහුශ්‍රත, ප්‍රඥාවන්තයෝ උපායශීලී නොවුවෝ වුවත්, කවුඩු, මී, මුව, ඉදිබුවා මෙන් ඉක්මනින් කාර්යයන් උපායශීලීව සිදුකරති'.

මෙම තන්ත්‍රයේ පහත සඳහන් කථාවන් (06) අන්තර්ගත වේ.

මුඛ්‍ය කථා- කාක-කුම්-මාග-මූෂක කථා

1. (හිරණ්‍යක තාමුඩුඩ කථා) හිරණ්‍යක-තාමුඩුඩ-බාහත්ස්ථික් කථා
2. (තිලවුණ්චික්‍රය කථා) ලුඤ්චිතතිලචික්‍රණය ප්‍රසඛිගේ බ්‍රාහ්මණ බ්‍රාහ්මණී කථා
3. (ශබරශුකර කථා) ශුකර-පුලින්ද-ශාගාලානාං කථා
4. (වණික්පුත්‍ර කථා) ප්‍රාප්තව්‍යමරීං කන්‍යාත්‍රිප්පානාං කථා
5. (මන්දභාග්‍යසෝමිලක කථා) මන්දභාග්‍යසෝමිලක-දෛවපුරුෂද්වය කථා
6. (වාෂභානුගශාගාල කථා) වාෂභ-වාෂණ-ශාගාල-ශාගාලී කථා

වරහන තුළ තිබෙන නාමයෙන් හෝ අනික් නාමයෙන් මේ කථාවන් ප්‍රසිද්ධයි.

කාකෝලුකීය තන්ත්‍ර:

න විශ්වසේත්පූර්වවිරෝධිතසා ශත්‍රෝශ්ව මිත්‍රත්වමුපාගතසා දග්ධාං ගුහාං පශ්‍ය උලුකපූර්ණාං කාකප්‍රණිතේන හුතාගතේන.

'පෙරදී විරුද්ධකාරයෙකු වූද, පසුව මිත්‍රතාවට පැමිණී සතුරෙකු ගැන ද විශ්වාස නොකළ යුතුය.

මෙම තන්ත්‍රයේ පහත සඳහන් කථාවන් (06) අන්තර්ගත වේ.

මුඛ්‍ය කථා-වායසරාජමේසවණී-උල්ලුකරාජාරිමදීනයෝ: කථා

1. (කාකෝලුකවෙර කථා) කාකෝලුකානාං නිත්‍යවෙරතෝත්පත්ති කථා
2. (ශශක ගජයුඵපති කථා) හස්ති ශශකානාං කථා
3. (ශශ කලිඤ්ජල කථා) ශශ-කපිඤ්ජල-මාජීරාණාං කථා
4. (ධුතීබ්‍රාහ්මණ-ජාග කථා) බ්‍රාහ්මණ-ජාගල-ධුතීත්‍රය කථා
5. (පිපිලිකාභුජභිගම කථා) මහාසථි-පිපිලිකානාං කථා
6. (බ්‍රාහ්මණ-සථි කථා) බ්‍රාහ්මණ තත්පුත්‍ර-සථි-දීනාර කථා
7. (ස්වණී පිච්ඡහංස-සෞචණ්පක්ෂිතරපතිනාං කථා

පඤ්චතන්ත්‍රයේ රචනා කාලය:

පඤ්චතන්ත්‍රයේ රචනා කාලය පිළිබඳ විවිධ අදහස් විද්වතුන් අතර පවතී. මීට හේතු වී ඇත්තේ තත් ග්‍රන්ථය තුළින් කිසිදු නිශ්චිත කාලවකවානුවක් පිළිබඳ හෝච්චාවක් ලබා ගත නොහැකිවීමයි. බොහෝ විද්වතුන් කල්පනා කරණයේ පඤ්චතන්ත්‍රය ක්‍රි.පූ. තෙවැනි සියවසේ රචනා කොට ඇති බවයි. (ජාකොබ්ස් Jacobs 1888.) මේ සඳහා ඔහු උපයෝගී කොට ගනුයේ 'දීනාර' නම් රෝම කාසිය ගැන ග්‍රන්ථයේ සඳහන් වී තිබීමයි. එය භාරතයේ ව්‍යවහාරයට පැමිණියේ ක්‍රි.පූ. 1 වැනි සියවසට පූර්වයෙන් බව ඔහුගේ අදහසයි. බෙරිඩේල් කීන් (History of Sanskrit Literature) පඬිවරයාගේ අදහස වන්නේ ද

මේ ග්‍රන්ථය ක්‍රි.පූ. 2 වැනි සියවසේ හෝ ඊට පසුව රචනා වී ඇති බවයි. එහෙත් රෙරඩර්ගේ මතය වන්නේ පඤ්චතන්ත්‍රය ක්‍රි.පූ. 2 වැනි සියවසට අයත් බවයි. (Ryder.1925). ඇතැම් විද්වතුන්ගේ අදහස වන්නේ 'අර්ථශාස්ත්‍රය' නම් ග්‍රන්ථය රචනා කළ කෞටිල්‍ය හෙවත් වාණික පඤ්චතන්ත්‍රයේ ද කර්තෘවරයා බවයි. මෙහි කර්තෘ ඔහු ලෙස පිළිගත හොත් පඤ්චතන්ත්‍රයේ රචනා කාලය වන්දගුප්ත මෞර්යගේ රාජ්‍ය කාලය ලෙස ගැනෙන ක්‍රි.පූ. 345-300 වකවානුවට අයත් වේ. මෙම වන්දගුප්ත මෞර්ය පාලන කාලය භාරතයේ දේශපාලනික වශයෙන් අර්බුද පැවැති සමයකි. එවැනි සමයක පඤ්චතන්ත්‍රය වැනි රාජකීය දරුවන්ගේ ඥානය වර්ධනය කරනු ලබන ග්‍රන්ථයක ආවශ්‍යකතාව වඩාත් ඉස්මතු වන්නට ඇත. එසේම ග්‍රන්ථයේ අන්තර්ගත භාෂාවේ සරලතාව හා සමාජයේ පැවැති විවිධ පුද්ගල ස්තරයන් පිළිබඳ පෙන්වා තිබෙන විවේචනය අනුව එවැනි යුගයක මෙය රචනා වන්නට ඇතැයි අනුමාන කළ හැකිය. එනම් ක්‍රි.පූ. 3 වැනි සියවසට පෙරාතුවයි. එසේම ක්‍රි.ව. 78 පමණ විසිදැයි සලකන ගුණාඨ්‍ය ද තම 'බෞහත්කථාවට' පඤ්චතන්ත්‍රයෙන් ගනු ලැබූ පාඨ යොදා ගෙන ඇත. එවැනි පසු කාලයක පවා පඤ්චතන්ත්‍රයේ අගය හා ප්‍රසිද්ධිය බෙහෙවින් ව්‍යාප්තව තිබෙන්නට ඇත. ඒ අනුව ද පඤ්චතන්ත්‍රය තවත් අවුරුදු සියයකට හෝ ඊට වැඩි ප්‍රමාණයකින් ඉදිරියට ගතයුතු වේ. එවිට කාලය ක්‍රි.පූ. 2 සියවසට හෝ ඊට ආසන්න කාලයකට අයත් කළ හැකිය.

පඤ්චතන්ත්‍රයේ අනුවාද හා පරිවර්තන:

පඤ්චතන්ත්‍රයේ මුල් ම විදේශීය පරිවර්තනය හෝ අනුවර්තනය පිළිබඳ සාක්ෂ්‍ය හමුවන්නේ මධ්‍යකාලීන ඉරාණීය භාෂාවක් වූ 'පන්ලවී' භාෂාවෙන් සිදු කළ හකීම් බුර්ශෝයාගේ (Hukkim Burzuya)

පඤ්චතන්ත්‍රයේ කොටසක අනුවර්තනයයි. බුර්ශෝයා වනාහි ක්‍රි.ව. 224-651 අතර කාලයේ ඊරාණීය රාජ්‍ය පෙළපතේ පළමු බොස්ටෝර්ව්ගේ (Khosrow-i) පාලන කාලය තුළ වාසය කළ පර්සියානු වෛද්‍යවරයෙකි. එම පඤ්චතන්ත්‍රයේ අනුවර්තන

කොටස නම් කරන ලද්දේ 'කරිරක් උද් දමනක්' නැතහොත් 'කලිලෙ ව දෙමිනෙ' වශයෙනි. මෙම පන්ලවී අනුවර්තනයේ විශේෂත්වය නම් එහි කොටස් (තන්ත්‍ර) 5 ක් හෝ 8 ක් පිළිබඳ අන්තර්ගත වී ඇතැයි අනුමාන කිරීමට හැකිවීමයි. මෙම කොටස් ඇතැම්විට වෙනත් ග්‍රන්ථවලින් හෝ ආභාසයන්ගෙන් උපුටා ගෙන තිබෙන බව පෙනේ. කොටස් තුනක් මහාභාරතයෙන්ද, එකක් බෞද්ධ වශයෙන් ද පෙනේ. එක් කථාවක් ළිඳට වැටුණු මිනිසෙක් පිළිබඳව ද, තවත් එකක් සිංහයා සිවලා ගැන ද වේ. අනෙක් කථා දෙක මිතුරන් සිව්දෙනෙකු ගැන හා මී රජු හා ඔහුගේ මන්ත්‍රී සේවකයා පිළිබඳවයි. කෙසේ වුවද ඔහු විසින් අනුවර්තන පඤ්චතන්ත්‍රය හා ඒ සඳහා යොදා ගනු ලැබූ මූල ග්‍රන්ථය අභාවයට පත්ව ඇත¹⁰ එසේම ක්‍රි.ව. 570 දී පමණ සිරියන් භාෂාවෙන් කරන ලද පඤ්චතන්ත්‍ර අනුවාදයක් ගැන ද අසන්නට ලැබේ. එම අනුවාදයේ එක් අත්පිටපතක් පමණක් අද දක්නට ඇතැයි කියවේ. එය ද අසම්පූර්ණ පිටපතකි. මෙහි අධ්‍යාය 15 කින් දහයක් පමණ ඉතිරි වී ඇත. සිරියන් භාෂාව යනු බටහිර ආසියාවේ ව්‍යවහාර කරන ලද මධ්‍යකාලීන අර්මේනියානු භාෂාවක් ලෙස සැලකේ. එසේම ක්‍රි.ව. පළමු සියවසේ භාවිතයට පැමිණ ක්‍රි.ව. 4-8 සියවස් වන විට මධ්‍ය ආසියාවේ ප්‍රධාන ලේඛන භාෂාව බවට ද පත්විය. අනතුරුව ක්‍රි.ව. 750 දී පමණ පර්සියානු චිත්තකයෙකු වූ අබ්දුල්ලා ඉබන් අල් මුක්වපා¹¹ (Abd-Allah Ibn al Muqaffa) විසින් පෙර කී හකීම් බුර්ශෝයාගේ පන්ලවී භාෂාවෙන් සිදුකළ අනුවර්තනය පාදක කොට පඤ්චතන්ත්‍රයේ අරාබි අනුවර්තනයක් කළේය. මෙහි අධ්‍යාය 21 ක් ඇතැයි කියවේ. මෙම අනුවර්තනය හේතුවෙන් යුරෝපීය දෙසට පඤ්චතන්ත්‍රයේ ආනුභාව ව්‍යාප්ත වන්නට තරම් හේතු විය. මෙසේ කාලයක් ගත වන විට පඤ්චතන්ත්‍රයේ ව්‍යාප්තිය වේගයෙන් සිදු වූ අතර අනුවර්තන හා පරිවර්තන සංඛ්‍යාව ද ක්‍රමයෙන් වැඩි වන්නට විය. ඊට නිදසුන් කීපයක් කෙටියෙන් සඳහන් කළ හැක¹².

- අරාබි අනුවර්තනය පාදක කොට ක්‍රි.ව. 10 හෝ 11 සියවසේදී තවත් සිරියානු අනුවාදයක් බිහිවීම

- ක්‍රි.ව. 11 සියවසේදී සිමියන් (Simeon) විසින් ග්‍රීක අනුවාදයක් සිදුකිරීම හා එය පාදක කොට ක්‍රි.ව.1583 දී ගියුලියෝ නූටි (Giulio Nuti) විසින් එක් ඉතාලියානු අනුවාදයක් ද, ලතින් අනුවාද දෙකක් ද බිහිවීම. ඊට අමතරව තවත් එක් ජර්මානු අනුවාදයක් හා ස්ලැවොනික් අනුවාද රාශියක් ද බිහිවීම
- රබී ජෝයල් (Rabbi Joel) විසින් ඉතා අනර්ඝ අනුවර්තනයක් ක්‍රි.ව. 11 සියවසේදී සිදුකිරීම හා ඔහුගේ අනුවාදය නිසා ජෝන් ඔෆ් කැපුවා (John of Capua) විසින් ක්‍රි.ව. 1263-1278 අතර කාලයේදී ලතින් භාෂාවෙන් අනුවාදයක් සැපයීමත් එහි මූලික අනුවාද දෙකක් ක්‍රි.ව. 1480 දී ප්‍රකාශයට පත්වීම
- ක්‍රි.ව. 1142 දී අබ්දුල් මාලි නසරල්ලා (Abdul Maali Nazaralla) විසින් අරාබි බසින් තවත් අනුවාදයක් සැපයීම
- ක්‍රි.ව. 1470-1505 අතර කාලයේදී මාලි නසරල්ලාගේ අනුවාදය පාදක කොට අන්වාරි සුහේලි (Anwari Suehli) විසින් පර්සියානු භාෂාවෙන් අනුවාදයක් සැපයීම
- ක්‍රි.ව. 1463 දී ඇන්ටෝනියස් පොන් පොර් (Anthonius Von Pforr) විසින් ජර්මානු අනුවාදයක් සැපයීම
- ක්‍රි.ව. 1493 දී එග්නොලෝ පිරෙන්ජෝලා (Agnolo Firenjuola) විසින් ඉතාලි අනුවාදයක් සැපයීම
- එසේම ක්‍රි.ව. 1570 දී ඉංග්‍රීසි අනුවාදයක් සර් තෝමස් නෝර්ත් (Sir Thomas North) විසින් සිදුකිරීම
- ක්‍රි.ව. 1512-1520 අතර කාලයේදී අලි බින් සහිද් (Ali Bin Sahid) විසින් තුර්කි භාෂාවෙන් අනුවාදයක් සැපයීම හා මෙම අනුවාදය නිසා ගාලන්ඩ් හා කාර්දොන් (Galland & Cardonne) විසින් ප්‍රංශ අනුවාදයක් සැපයීම

- ක්‍රි.ව. 1644 දී ඩේවිඩ් සහිද් (David Sahid) විසින් හා ගෝල්මින් (Goulmin) විසින් ප්‍රංශ අනුවාද සැපයීම
- පෙර කී අනුවාදයන් මූලික කොට විවිධ දේශයන්හි පඤ්චනත්‍රයේ විවිධ අනුවාදයන් ප්‍රකාශයට පත් වූ බව පෙනේ. භාෂා 50 කට වැඩි ප්‍රමාණයකින් සංස්කරණ හෝ අනුවාද 250 කට වැඩි ප්‍රමාණයක් පළ වී තිබෙන අතර ශ්‍රී ලංකාවේ වියතුන් විසින් ද පරිවර්තන හා අනුවර්තන රාශියක් සිදු කොට ඇත. ඉන් කීපයක් මෙසේය.

ව්‍යාධ්‍යා කර්තෘ	වර්ෂය	ග්‍රන්ථයේ කොට්ඨාසය
හේමපාල මුණිදාස	1980	පංචතන්ත්‍ර අනුවාදය
කෙරමිණියේ ජනානන්ද නාහිමි	1983	මිත්‍රහේද ව්‍යාධ්‍යානය
යක්කඩුවේ ප්‍රඥාරාම නාහිමි	1987	මිතුරන්ගේ අගේ
පහමුණේ සුමංගල හිමි	1990	මිත්‍රහේද කථා
යක්කඩුවේ ප්‍රඥාරාම නාහිමි	1998	මිතුරන් කෙටවීම
එම්.පී. කුමාරජපෙරුම		වන රජදහන යනාදියයි.

පඤ්චනත්‍රයේ භාෂාව හා ශෛලිය

පඤ්චනත්‍රයේ භාෂාව අතිශය සරල හා රසවත් වූවකි. ප්‍රසාද හා මාධුර්ය ගුණයෙන් යුක්ත වේ. ආධ්‍යානයක් වන හෙයින් කුඩා කුඩා වාක්‍ය බණ්ඩයන්ගෙන් සමුපේත වේ. ඇතැම්විට විශේෂණ හා කාල්පනික අදහස්වලින් යුක්ත වන බැවින් කාව්‍යාත්මක ගුණයෙන් ද පේෂිතයි. එසේම ව්‍යවහාර ඥානය හා සදාචාරය ඉස්මතු කරලීමට උත්සාහ ගෙන ඇත. භාෂාව දුරවබෝධ නොවන අතර සාම්ප්‍රදායිකත්වයෙන් පෝෂණය කරතිබීම ද විශේෂයක් ලෙස සැලකිය හැකිය. එබැවින් භාෂාව ලලිතවත් හා හෘදයග්‍රාහී වේ. පාණ්ඩිතය ප්‍රදර්ශන ශෛලිය, දුරවබෝධ ශබ්ද බැහැර කොට විනෝදය හා හාසය පිරි ග්‍රන්ථයක් මේ තුළින් දැකිය හැක.

භාෂා සුන්දරතාව රැකීම සඳහා අනුප්‍රාස ද ඇතැම්විට භාවිත කොට ඇත.

- න ගෝප්‍රදානං න මහීප්‍රදානං
- න වාන්තදානං හි තථා ප්‍රධානම්
- යථා වදන්තීහ ඉධා: ප්‍රධානං
- සර්වප්‍රදානේෂ්වභයප්‍රධානම්. (මිත්‍රහේද 11. 2)

(ගෝදාන, භූමිදාන, ආහාර දාන එතරම් ප්‍රධාන නොවේ. සියලු දානයන් අතුරෙන් අභයදානය ප්‍රධානයැයි බුද්ධිමත්හු කියති).

මෙහි කථාන්තර ඉදිරිපත් කිරීමේ ප්‍රධාන මාධ්‍යය ගද්‍යාත්මක භාෂාව වුවද, වින්තාකර්ෂණීය මාත්‍රාවලින් යුක්ත උපදේශාත්මක පද්‍ය විටින් විට යොදමින් ග්‍රන්ථයේ අගය වැඩිකරලීමට උත්සාහ දරා ගෙන ඇත.

විශ්ණුශර්ම නම් ලේඛකයා පවසනුයේ මේ ග්‍රන්ථය අධ්‍යයන කිරීමෙන් සය මාසයක් ඇතුළත නීතිශාස්ත්‍රය පිළිබඳ ප්‍රාමාණිකයෙකු විය හැකි බවයි. එවැනි ප්‍රකාශ ආධුනිකයන් ග්‍රන්ථ අධ්‍යයනයට පොළඹවන සුළුවේ.

ආන්තික සටහන්

1. ගකථාවන්ගේ වටිනාකම පිළිබඳ හිතෝපදේශය මෙසේ ප්‍රකාශ කරයි.
යන්නවේ භාජනේ ලන්ත: සංස්කාරෝ නාන්‍යථා භවේත්
කථාව්ඡලේන බාලානාං නිති: තදිහ කථානේ.
'අලුත් භාජනයක යෙදූ යම් සලකුණක් වෙනස් නොවන්නේ ද, බාලයන්ට කථා ස්වරූපයෙන් මෙහිලා ආචාරධර්ම කියනු ලැබේ'.
හිතෝපදේශය. පද්‍ය 8
2. බලන්න. ජයදේව කිලකසිරි, වෛදික සාහිත්‍යය, ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ. පි.1
3. ජේ. කිලකසිරි, වෛදික සාහිත්‍යය, එම. පි.27
4. ජාතක සාහිත්‍ය විමර්ශනය. (1996). පෙරවදන. ආචාර්ය පාතෙගම ඥානාරාම හිමි. බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය

5. මහාවංස 1 වෙළුම, වන්දා වික්‍රමගමගේ (සංස්.), බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය. 35. 30-32.
6. සිංහල විශ්වකෝෂය 11. පිටුව. 661
7. ජයදේව කිලකසිරි. සංස්කෘත කාව්‍ය සාහිත්‍යය. ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ. පි. 202-230
8. Sanskrit English Dictionary. Monier Monier Williams. P.439
9. හිතෝපදේශ ප්‍රස්තාවනා. පද්‍ය. 9
10. පඤ්චතන්ත්‍රම්. (1993). සුධාකර මාලවීය. කෘෂ්ණදාස ඇකඩමි, වාරාණසී. පි. 30
11. පර්සියාවේ පළාතක් වූ ඉරාණයේ බස්රා නගරයේ විසූ අබ්දුල්ලා ඉබන් අල් මුක්ව්ලා නම් ලේඛකයා සරතුස්තා ධර්මයේ අදහස් ඉස්ලාම් ධර්මයට ඇතුළු කිරීම සඳහා උත්සාහ කිරීමේ වරදට මරණීය දණ්ඩනයට පත්වූවෙකි.
12. පඤ්චතන්ත්‍රම්, එම. සුධාකර මාලවීය වියතාණන්ගේ ප්‍රස්තාවනාව බලන්න.

• ඉහත හැඳින්වීම සඳහා සුධාකර මාලවීය වියතාණන්ගේ පඤ්චතන්ත්‍ර ග්‍රන්ථයේ හැඳින්වීම හා අන්තර්ජාලය ද ආධාර විය. එසේම මේ ලේඛයා විසින් සම්පාදිත පඤ්චතන්ත්‍රයේ ලබ්ධිප්‍රණාය පරිවර්තනයේ හැඳින්වීම ද මෙහිදී උපයෝගී විය. (යන්ත්‍රස්ථයි).